

РЕШЕНИЕ НА СЪДА

4 юни 2002 година*

„Неизпълнение на задължения от държава – Членове 52 от Договора за ЕО (понастоящем, след изменение член 43 ЕО) и 73б от Договора за ЕО (понастоящем член 56 ЕО) – Права към златни акции, притежавани от Кралство Белгия в Société nationale de transport par canalisations SA и в Société de distribution du gaz SA”

По дело C-503/99

Комисия на Европейските общности, за която се явява г-жа M. Patakia, в качеството на представител, със съдебен адрес в Люксембург,

ищец,

срещу

Кралство Белгия, за което се явява г-жа A. Snoecx, в качеството представител, подпомагана от адв. F. de Montpellier, адв. M. Picat и адв. A. Theissen, avocats,

ответник,

подпомаган от

Обединено кралство Великобритания и Северна Ирландия, за което се явява г-жа R. Magrill, в качеството представител, подпомагана от г-н J. Crow, Barrister, и г-н D. Wyatt QC, със съдебен адрес в Люксембург,

встъпила страна,

с предмет установяване, че с оставянето в сила на

- разпоредбите на Кралски указ от 10 юни 1994 г. за предоставяне на държавата златна акция в Société nationale de transport par canalisations (*Moniteur belge* от 28 юни 1994 г., стр. 17333), която дава следните права:

а) задължение за предварително уведомяване на компетентния министър за всякакво прехвърляне, използване като обезпечение или промяна в предназначението на системата от линии и тръбопроводи на дружеството, която се използва или може да бъде използвана като основна инфраструктура за вътрешен пренос на енергийни продукти, като министърът има право да се противопостави на такива операции, ако смята, че те сериозно засягат националните интереси в енергийния сектор;

б) Министърът може да назначава двама представители на федералното правителство в борда на директорите на дружеството. Тези представители могат да предлагат на министъра анулиране на всяко решение на борда на директорите,

* Език на производството: френски.

което смятат за противоречащо на насоките на енергийната политика на страната, включително на целите на правителството относно снабдяването на страната с енергия;

- разпоредбите на Кралски указ от 16 юни 1994 г., за предоставяне на Държавата златна акция в *Distrigaz (Moniteur belge* 28 юни 1994 г., стр.17347), която дава следните права:

а) задължение за предварително уведомяване на компетентния министър за всякакво прехвърляне, използване като обезпечение или промяна в предназначението на стратегическите активи на дружеството, като министърът има право да се противопостави на такива операции, ако смята, че те сериозно засягат националните интереси в енергийния сектор;

б) Министърът може да назначава двама представители на федералното правителство в борда на директорите на дружеството. Тези представители могат да предлагат на министъра анулиране на всяко решение на борда на директорите или на управителния съвет, което смятат за противоречащо на насоките на енергийната политика на страната,

и като не е предвидило точни, обективни и стабилни критерии за одобрение или противопоставяне на упоменатите по-горе операции, Кралство Белгия не е изпълнило своите задължения по член 52 от Договора за ЕО (понастоящем, след изменение член 43 ЕО) и член 73б от Договора за ЕО (понастоящем член 56 ЕО),

СЪДЪТ,

в състав: г-н G. C. Rodríguez Iglesias, председател, г-н P. Jann (докладчик), г-жа N. Colneric и г-н S. von Bahr (председатели на състав), г-н C. Gulmann, г-н D. A. O. Edward, г-н A. La Pergola, г-н J.-P. Puissochet, г-н R. Schintgen, г-н V. Skouris и г-н J. N. Cunha Rodrigues, съдии,

генерален адвокат: г-н D. Ruiz-Jarabo Colomer,

секретар: г-н H.A. Rühl, главен администратор,

предвид доклада от съдебното заседание,

след като изслуша устните становища на Комисията, за която се явява г-жа M. Patakia и г-н F. de Sousa Fialho, в качеството представител, на Кралство Белгия, за което се явява адв. F. de Montpellier и адв. O. Davidson, avocat, на Обединено кралство Великобритания и Северна Ирландия, за което се явява г-жа R. Magrill, подпомагана от г-н D. Wyatt, в съдебното заседание от 2 май 2001 г.,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 3 юли 2001 г.

постанови настоящото

Решение

1. С искова молба, получена в секретариата на Съда на 22 декември 1999 г., Комисията на Европейските общности предявява иск по силата на член 226 от Договора за ЕО, за установяване, че с оставянето в сила на

- разпоредбите на Кралски указ от 10 юни 1994 г., за предоставяне на държавата златна акция в *Société nationale de transport par canalisations* (*Moniteur belge* от 28 юни 1994 г., стр. 17333, наричан по-нататък „Кралски указ от 10 юни 1994 г.”), която дава следните права:

а) задължение за предварително уведомяване на компетентния министър за всякакво прехвърляне, използване като обезпечение или промяна в предназначението на системата от линии и тръбопроводи на дружеството, която се използва или може да бъде използвана като основна инфраструктура за вътрешен пренос на енергийни продукти, като министърът има право да се противопостави на такива операции, ако смята, че те сериозно засягат националните интереси в енергийния сектор;

б) Министърът може да назначава двама представители на федералното правителство в борда на директорите на дружеството. Тези представители могат да предлагат на министъра анулиране на всяко решение на борда на директорите, което смятат за противоречащо на насоките на енергийната политика на страната, включително на целите на правителството относно снабдяването на страната с енергия;

- разпоредбите на Кралски указ от 16 юни 1994 г., за предоставяне на Държавата златна акция в *Distrigaz* (*Moniteur belge* 28 юни 1994 г., стр.17347, наричан по-нататък „Кралски указ от 16 юни 1994 г.”), която дава следните права:

а) задължение за предварително уведомяване на компетентния министър за всякакво прехвърляне, използване като обезпечение или промяна в предназначението на стратегическите активи на дружеството, като министърът има право да се противопостави на такива операции, ако смята, че те сериозно засягат националните интереси в енергийния сектор;

б) Министърът може да назначава двама представители на федералното правителство в борда на директорите на дружеството. Тези представители могат да предлагат на министъра анулиране на всяко решение на борда на директорите или на управителния съвет, което смятат за противоречащо на насоките на енергийната политика на страната,

и като не е предвидило точни, обективни и стабилни критерии за одобрение или противопоставяне на упоменатите по-горе операции, Кралство Белгия не е изпълнило своите задължения по член 52 от Договора за ЕО (понастоящем, след изменение член 43 ЕО) и член 73б от Договора за ЕО (понастоящем член 56 ЕО),

2. С иски молби, получени в секретариата на Съда съответно на 22 и 27 юни 2000 г. Кралство Дания и Обединено кралство Великобритания и Северна Ирландия искат разрешение да встъпят в делото в подкрепа на изводите на Кралство Белгия.

С Определения на председателя на Съда съответно от 12 и 13 юли 2000 г. тези държави-членки получават разрешение да встъпят в делото. С писмо от 2 октомври 2001 г. Кралство Дания се оттегля от встъпване.

Правна уредба

Право на Общността

3. Член 73б, параграф 1 от Договора гласи:

„В рамките на разпоредбите на настоящата глава, всички ограничения върху движението на капитали между държавите-членки и между държавите-членки и трети страни са забранени.”

4. Член 73г, параграф 1, буква б) от Договора за ЕО (понастоящем член 58, параграф 1, буква б) от Договора за ЕО) предвижда:

„Разпоредбите на член 73б не засягат правото на държавите-членки:

(...)

б) да предприемат всички необходими мерки за предотвратяване на нарушенията на националното законодателство и подзаконови актове, по-специално в областта на данъчното облагане и на ефективния контрол върху финансовите институции или да предвидят процедури за деклариране движението на капитали за целите на административната или статистическа информация, или да предприемат мерки, обосновани от съображения за обществен ред или обществена сигурност.”

5. Приложение I към Директива 88/361/ЕИО на Съвета от 24 юни 1988 г. относно прилагане на член 67 от Договора (ОВ L 178, стр. 5) съдържа номенклатура на движенията на капитали съгласно член I от същата директива. По-специално в него са изброени следните движения:

„I Преки инвестиции (...)

1. Установяване и разширяване на клонове или нови предприятия, които принадлежат само на лицето, предоставящо капитала, и придобиване на цели съществуващи предприятия.

2. Участие в нови или съществуващи предприятия с цел установяване или поддържане на трайни икономически връзки.

(...)”

б. Според обяснителните бележки в края на приложение I към Директива 88/361, преки инвестиции означава:

„Всички видове преки инвестиции на физически лица или на търговски, производствени или финансови предприятия, които служат за установяване или поддържане на трайни и преки връзки между лицето, което предоставя капитала, и

предприемача или предприятието, на които този капитал се предоставя с цел извършване на стопанска дейност. Следователно това понятие трябва да се разбира в най-широк смисъл.

(...)

По отношение на предприятията по раздел I-2 от номенклатурата, които имат статус на акционерни дружества, участие от вида на пряката инвестиция е налице, когато пакетът акции, притежавани от физическо лице, от друго предприятие или от друг акционер, позволява на акционера да участва ефективно в управлението на дружеството или в контрола върху него по силата на разпоредбите на националните актове за акционерните дружества или други разпоредби.”

(...)”

7. Номенклатурата в приложение I към Директива 88/361 включва и следните движения:

„III - Операции с ценни книжа, с които обикновено се сключват сделки на капиталовия пазар

(...)

A - Сделки с ценни книжа на капиталовия пазар

1. Придобиване от чуждестранни лица на национални ценни книжа, с които се сключват сделки на фондовата борса

(...)

3. Придобиване от чуждестранни лица на национални ценни книжа, с които не се сключват сделки на фондовата борса

(...)”

8. Член 222 от Договора за ЕО (понастоящем член 295 ЕО) предвижда:

„Настоящият договор не засяга по никакъв начин нормите в държавите-членки, регулиращи системата на собственост.”

Национално право

9. Членове 1, 3 и 4 от Кралския указ от 10 юни 1994 г. предвиждат:

„Член 1

В деня, в който акциите на държавата в капитала на Société nationale d'investissement, се действително прехвърлят на едно или повече физически или юридически лица от частния сектор, Société nationale d'investissement прехвърля една акция от капитала на акционерното дружество, известно като Société nationale

de transport par canalisations (наричано по-нататък „SNTC”) на държавата. Специалните права, определени в членове 2 – 5 са свързани с тази акция, в допълнение към правото на информация, свързано с обикновените акции на SNTC, само докато тази акция се притежава от държавата, която може да я прехвърли само след предварително законодателно разрешение. Тези права се упражняват от министъра, отговарящ за енергетиката, наричан по-нататък „министърът”.

(...)

Член 3

„Златната акция” дава право на министъра да се противопостави на всякакво прехвърляне, използване като обезпечение или промяна в предназначението на системата от линии и тръбопроводи на SNTC, които се използват или могат да бъдат използвани като основна инфраструктура за вътрешен пренос на енергийни продукти, ако министърът сметне, че съответните операции засягат националните интереси в енергийния сектор (...)

Упоменатите в предходния параграф операции трябва да се нотифицират предварително на министъра. Министърът може да определи подробни правила за формата и съдържанието на нотифицирането. Министърът може да упражни своето право на противопоставяне в срок от 21 дни след получаване на нотифицирането за съответната операция.

Член 4

„Златната акция” дава право на министъра да назначи двама представители на федералното правителство в борда на директорите на SNTC. Тези представители на правителството са членове на борда с консултативни права и без право на глас.

Представителите на правителството могат да отправят предложение до министъра в срок от четири работни дни против всяко решение на борда на директорите на SNTC, което смятат за противоречащо на насоките на енергийната политика на страната, включително целите на правителството относно снабдяването на страната с енергия. Срокът от четири работни дни започва да тече от датата на събранието, на което е взето съответното решение, ако представителите на правителството са били поканени по надлежния ред да участват в събранието, а в противен случай, от датата, на която представителите на правителството или един от тях, са узнали за решението. Предложение до министъра е суспензивно. Ако министърът не анулира решението в срок от осем работни дни от датата на предложението, решението става окончателно.”

10. Членове 1, 3 и 4 от Кралския указ от 16 юни 1994 г. съдържат по същество същите правила относно Société de distribution du gaz SA (наричано по-нататък „Distrigaz”).

Досъдебното производство

11. С две писма от 8 юли 1998 г. Комисията информира белгийското правителство, че счита, че предоставените от Кралските укази от 10 и 16 юни 1994 г. златни

акции, могат да противоречат на разпоредбите на Договора относно свободното движение на капитали и свободата на установяване.

12. Белгийското правителство отговоря с две писма от 15 септември 1998 г., в които заявява, че специалните права към акциите не са били упражнявани до този момент и че компетентните власти са готови да гарантират пред Комисията, че нито едно от тези права няма да бъде упражнявано по дискриминационен начин, в ущърб на граждани на други държави-членки.

13. Комисията не остава удовлетворена от тези отговори и на 18 декември 1998 г. изпраща на Кралство Белгия две мотивирани становища, в които призовава последното да се съобрази с тях в срок от два месеца.

14. Белгийското правителство отговоря на мотивираните становища с Писмо от 4 март 1999 г., в което излага своите намерения да реструктурира специалните права към разглежданите златни акции. Впоследствие са направени няколко структурни адаптации, които обаче по никакъв начин не променят членове 1, 3 и 4 от Кралските укази от 10 и 16 юни 1994 г.

15. По тази причина Комисията решава да предяви настоящия иск пред Съда.

Правни основания и доводи на страните

16. Комисията предварително заявява, че широкото разпространение на вътрешнообществни инвестиции е накарало някои държави-членки да предприемат мерки за контрол на тази ситуация. Тези мерки, повечето от които приети в рамките на приватизацията, при някои обстоятелства могат да бъдат несъвместими с правото на Общността. По тази причина, на 19 юли 1997 г. Комисията приема своето Съобщение за някои правни аспекти, свързани с вътрешнообществените инвестиции (ОВ С 220, стр. 15, наричано по-нататък „Съобщението от 1997 г.”).

17. В Съобщението от 1997 г. Комисията тълкува разпоредбите на Договора относно свободното движение на капитали и свободата на установяване, по-специално в рамките на процедурата за предоставяне на общо правомощие или упражняване на правото на вето от страна на публичните власти.

18. Точка 9 от Съобщението от 1997 г. гласи следното:

„Направеният по-горе анализ на мерките ограничаващи вътрешнообществените инвестиции води до заключението, че дискриминационните мерки (т.е. прилаганите изключително спрямо инвеститори от други държави-членки на ЕС) следва да се разглеждат като несъвместими с членове 73б и 52 от Договора, уреждащи свободното движение на капитали и правото на установяване, освен ако не са обхванати от някое от предвидените в Договора изключения. Недискриминационните мерки (т.е. прилаганите по един и същи начин спрямо гражданите на съответната държава-членка и към гражданите на другите държави-членки на Европейския съюз) са разрешени, доколкото са основани на обективни и стабилни критерии, които са направени публично достояние и могат да бъдат оправдани от императивни съображения от обществен интерес. Във всички случаи трябва да се спазва принципът на пропорционалността.”

19. Според Комисията, правната уредба, която предоставя златни акции в SNTC и Distrigaz на Кралство Белгия, които оправомощават тази държава-членка да се противопоставя първо, на всякакво прехвърляне, използване като обезпечение или промяна в предназначението на определени стратегически активи и второ, на определени управленски решения, смятани за противоречащи на насоките на енергийната политика на страната, не отговарят на условията, изложени в Съобщението от 1997 г. и по този начин нарушават членове 52 и 73б от Договора.

20. Тези национални разпоредби, макар и приложими без разлика, създават пречки пред правото на установяване на граждани на други държави-членки и пред свободното движение на капитали в Общността, доколкото могат да увредят или направят по-малко привлекателно упражняването на тези свободи.

21. Според Комисията, процедурите за разрешаване и противопоставяне, могат да се приемат за съвместими с тези свободи, само ако са обхванати от изключенията, предвидени в член 55 от Договора за ЕО (понастоящем член 45 ЕО), член 56 от Договора за ЕО (понастоящем, след изменение член 46 ЕО) и член 73г от Договора или, ако са оправдани от императивни съображения от обществен интерес и притежават стабилни, обективни критерии, които са направени публично достояние, по начин който да ограничи до минимум дискреционните правомощия на националните власти.

22. Разглежданите разпоредби не отговарят на нито един от тези критерии. Следователно, поради своята непрозрачност, те могат косвено да въведат елемент на дискриминация и правна несигурност. В допълнение, в настоящия случай не може да се направи позоваване на член 222 от Договора, тъй като националната правна уредба относно приватизацията на дружествата трябва да зачита правото на Общността.

23. Докато снабдяването с природен газ е от обществен интерес и по принцип, също като необходимостта да се поддържат инфраструктурите за пренос на енергийни продукти, може да попадне в обхвата на понятието императивни съображения от обществен интерес, въпреки това разглежданите мерки трябва да са пропорционални и необходими за постигането на преследваната цел.

24. Отрицателна мярка като правото на противопоставяне, не може да гарантира адекватно снабдяване, за разлика от положителните мерки, като планиране с цел насърчаване на предприятията в областта на природния газ да сключват дългосрочни договори за доставка и да диверсифицират своите източници за доставка или лицензионната система. По същия начин, съществуването на инфраструктури за пренос на енергийни продукти може да бъде осигурено, не чрез общо право на противопоставяне, а чрез правна уредба, която точно определя стандартите, изисквани от въпросните предприятия. Освен това, разглежданите права към златни акции не позволяват сключването на дългосрочни договори и диверсифицирането на източниците за доставка. По същия начин, средствата за оспорване на разглежданите мерки са неадекватни, поради продължителността на предвидената процедура и разходите, свързани с нея.

25. Комисията се позовава и на Директива 98/30/ЕО на Европейския парламент и Съвета от 22 юни 1998 г. относно общите правила за вътрешния пазар на природен газ (ОВ L 204, стр. 1, наричана по-нататък „Директивата за природния газ”), която въвежда правила за организацията на вътрешния пазар на природен газ и чийто срок за транспониране е изтекъл на 10 август 2000 г. Тази директива предвижда рамка на Общността за упражняване от държавите-членки на правомощията по отношение на задълженията за обществени услуги, наложени на предприятията от този сектор. Като въвежда строго определени параметри, тя гарантира поддържането на равновесие между конкуренцията сред икономическите оператори, от една страна и от друга, целта за сигурност на снабдяването.

26. Кралство Белгия отрича, че не е изпълнило своите задължения. То твърди, че всички ограничения върху свободата на установяване и свободното движение на капитали, които могат да произтекат от оспорваната правна уредба, са във всички случаи обосновани първо, от изключенията, свързани с обществената сигурност, предвидени в членове 56 и 73г, параграф 1, буква б) на Договора и второ, от императивни съображения от обществен интерес. В допълнение, те са пропорционални и адекватни на преследваната цел.

27. Първо, сигурността на енергийните доставки на страната представлява императивно съображение от обществен интерес, както Съдът е заявявал по отношение на електроснабдяването, в Решение от 27 април 1994 г. по дело *Almeida* (С-393/92, *Recueil*, стр. I-1477, точки 46 – 50), и петролните продукти, в Решение от 10 юли 1984 г. по дело *Campus Oil* и др. (72/83, *Recueil*, стр. 2727, точка 34).

28. Второ, разглежданите мерки отговарят на критериите за необходимост и пропорционалност. SNTC и Distrigaz заемат стратегическо положение в снабдяването на страната с енергия, особено с оглед на зависимостта на Белгия от чуждестранни ресурси. SNTC, по-специално, е собственик на система от линии и тръбопроводи, които представляват основна инфраструктура за вътрешен пренос на енергийни продукти, докато стратегическите активи на Distrigaz се състоят, по-специално, от инфраструктури за вътрешен пренос и складиране на газ, включително инсталации за разтоварване и презграничен пренос. Според ответника, е необходимо властите да упражнят контрол върху тези активи. Предвидените за тази цел мерки са и пропорционални. Като се има предвид, че няма суспендиращ ефект, процедурата за предварително нотифициране представлява просто средство за информиране на властите. По същия начин, правомощията на министъра в контекста на тази процедура не са от общ характер, а вместо това са свързани изключително със специфични въпроси и са силно ограничени във времето. По отношение на процедурата за отмяна, тя може да бъде задействана само при много точно и ясно определена ситуация, а именно, когато е сериозно засегната националната политика по снабдяване на страната с енергия. Както и при първата процедура, министърът разполага с изключително ограничен период от време за реакция. Следователно, не може да се твърди, че не са установени точни, обективни и стабилни критерии.

29. От друга страна, когато е взето решение за упражняване на правата, предоставени от разглежданата правна уредба, това става с решение, в което се заявяват официално мотивите за действието, съдържащи фактически и правни съображения, които го обосновават. В допълнение, решението може да бъде

обжалвано пред Conseil D'État (Белгия), който да анулира решението или да суспендира неговото действие. Разходите по тази процедура са много малки, а съществува и възможност за постановяване на временни мерки. Съществуват строги ограничения във времето, доколкото министърът трябва да действа в рамките на 21 дни от нотифицирането.

30. Според белгийското правителство не съществува по-малко ограничителен начин за постигане на преследваната цел. С оглед на проверката на критерия пропорционалност, Комисията трябва да представи доказателство за наличието на алтернативни, по-малко ограничаващи разрешения на въпроса (вж. Решение от 23 октомври 1997 г. по дело С- Комисия/Франция, 159/94, Recueil, стр. I-5815, точки 101 и 102). В настоящия случай Комисията просто упоменава възможността за дългосрочно планиране, което е неподходящо, предвид нуждата от бързи действия, и за „правна уредба, която уточнява изискваните от въпросните предприятия стандарти”, а именно лицензионна система, чиито очертания остават неясни. Много е съмнително, че такива мерки ще предоставят по-високо ниво на правна сигурност на инвеститорите, отколкото това, което произтича от разглежданото законодателство.

31. Белгийското правителство счита, че доводът на Комисията, който се основава на Директивата за природния газ, е недопустим, тъй като е повдигнат за първи път в самия иск. При всички положения, директивата хармонизира задълженията за обществени услуги от материална гледна точка, но не и в процесуален аспект. Следователно държавите-членки остават свободни да вземат мерките, които смятат за подходящи.

32. Трето, белгийското правителство твърди, че предвидените в разглежданото законодателство права са оправдани от изключенията, свързани с обществената сигурност, залегнали в членове 56 и 73г, параграф 1, буква б) от Договора. Националното снабдяване с газ е въпрос на обществена сигурност, тъй като функционирането на икономиката на страната, нейните институции и основни обществени услуги, дори оцеляването на населението, зависи от него. Прекъсване на снабдяването с природен газ и рискът, който може да възникне в резултат на това, може сериозно да засегне държавата и нейната обществена сигурност.

33. При тази алтернатива, белгийското правителство посочва, че всички евентуално произтичащи от разглежданото законодателство нарушения на заложените в Договора свободи, са оправдани от член 90, параграф 2 от Договора за ЕО (понастоящем член 86, параграф 2 ЕО), по силата на който предприятията, които имат функцията да оказват услуги от общ икономически интерес, се подчиняват на разпоредбите на Договора относно конкуренцията, само доколкото прилагането на тези правила не възпрепятства изпълнението на специфичните задачи, които са възложени на тях.

34. Според ответника, от Решение от 19 март 1991 г. по дело Франция/Комисия, С-202/88, Recueil, стр. I-1223, точка 12, следва, че член 90, параграф 2 от Договора за ЕО изразява общия принцип, че правилата на Договора подлежат на изключения, когато съществува заплаха за интересите, свързани с изпълнението на дейностите от общ интерес.

35. По същество Обединеното кралство споделя гледната точка, на Кралство Белгия.

Съображения на Съда

По Член 73б от Договора

36. Преди всичко трябва да се припомни, че член 73б, параграф 1 от Договора въвежда свободното движение на капитали между държавите-членки и между държавите-членки и трети страни. С тази цел той предвижда, че в разпоредбите на глава „Капитал и плащания”, се забраняват всички ограничения на движението на капитали между държавите-членки и между държавите-членки и трети страни.

37. Макар Договорът да не определя понятията движения на капитали и плащания, Директива 88/361 заедно с номенклатурата към нея може да бъде използвана за целите на определяне на понятието движение на капитали (вж. по-специално Решение от 16 март 1999 г. по дело Trummer и Mayer C-222/97, Recueil, стр. I-1661, точки 20 и 21).

38. Точки I и III от номенклатурата в приложение I към Директива 88/361 и обяснителните бележки към приложението, сочат че преките инвестиции под формата на участие в предприятие чрез притежаване на акции или придобиването на ценни книжа на капиталовия пазар, представляват движение на капитали по смисъла на член 73б от Договора. Обяснителната бележка заявява, че пряката инвестиция се характеризира по-специално с възможност за ефективно участие в управлението на дружеството или неговия контрол.

39. В светлината на тези съображения, е необходимо да се обсъди дали правната уредба, която предоставя на Кралство Белгия златни акции в SNTC и Distrigaz, и която дава право на тази държава-членка да се противопоставя на всякакво прехвърляне, използване като обезпечение или промяна в предназначението на линии и тръбопроводи или други определени стратегически активи, от една страна, и от друга, на определени управленски решения, смятани за противоречащи на насоките на енергийната политика на страната, представляват ограничение на движението на капитали между държавите-членки.

40. Белгийското правителство по принцип не оспорва, че ограниченията, въведени от разглежданата правна уредба, попадат в приложното поле на свободното движение на капитали.

41. Правителството на Обединеното кралство също допуска, поне отчасти, че белгийската правна уредба е ограничителна по своя характер.

42. Следователно необходимо е да се разгледа въпроса дали и при какви обстоятелства разглежданата правна уредба може да бъде приета за основателна.

43. От Съобщението от 1997 г. също е видно, че не може да се отрече, че в зависимост от обстоятелствата, някои съображения могат да обосноват запазването от държавите-членки на известна степен на влияние в предприятия, които са били публични, а по-късно са приватизирани, когато тези предприятия развиват дейност

в сферата на предоставянето на услуги от общ интерес или стратегически услуги (вж. Решение от същия ден по дело Комисия/Португалия, С-367/98, все още непубликувано в Recueil, точка 47, и Решение от същия ден по дело Комисия/Франция С-483/99, все още непубликувано в Recueil, точка 43).

44. Тези съображения не дават право на държавите-членки да използват като оправдание своите системи за собственост, упоменати в член 222 от Договора, за пречки пред упражняването на предвидените в Договора свободи, които пречки произтичат от привилегии, свързани с тяхното положение на акционер или притежател на дялове в приватизирано предприятие. Както може да се види от практиката на Съда (Решение от 1 юни 1999 г. по дело Konle, С-302/97, Recueil, стр. I-3099, точка 38), този член не означава, че системите за собственост на държавите-членки са изключени от основните правила на Договора.

45. Свободното движение на капитали, като основен принцип на Договора, може да бъде ограничено само от национална правна уредба, която е обоснована от посочените в член 73г, параграф 1 от Договора причини, или от императивни съображения от общ интерес и които се прилагат спрямо всички лица и предприятия, които действат на територията на приемащата държавата-членка. В допълнение, за да бъде така обоснована, националната правна уредба трябва да е подходяща за постигане на преследваната цел и да не отива отвъд необходимото за нейното постигане, така че да съответства на принципа на пропорционалността (вж. в този смисъл Решение от 14 декември 1995 г. по съединени дела Sanz de Lera и др., С-163/94, С-165/94 и С-250/94, Recueil, стр. I-4821, точка 23, и Решение от 14 март 2000 г. по дело Église de scientologie С-54/99, Recueil, стр. I-1335, точка 18).

46. В настоящия случай, преследваната от разглежданото законодателство цел, а именно сигурност на енергийните доставки в случай на криза, безспорно попада в законния обществен интерес. Всъщност, Съдът вече е признавал, че причините от обществена сигурност, които могат да оправдаят пречка пред свободното движение на стоки, включват осигуряване на минимална доставка на петролни продукти във всеки момент (упоменатото по-горе Решение по дело Campus Oil и др., точки 34 и 35). Същото важи и за пречките пред свободното движение на капитали, доколкото обществената сигурност е едно от основанията, упоменати в член 73г, параграф 1, буква б) от Договора.

47. Същевременно, Съдът е постановявал и че изискванията на обществената сигурност, като дерогация от основния принцип за свободно движение на капитали, следва да бъдат тълкувани строго, така че техният обхват да не може да бъде определян едностранно от всяка държава-членка, без каквото и да било контрол от институциите на Общността. Не може да се прави позоваване на обществената сигурност, освен ако не е налице истинска и достатъчно сериозна заплаха за фундаменталните интереси на обществото (вж. по-специално упоменатото по-горе Решение по дело Église de scientologie, точка 17).

48. Следователно необходимо е да се прецени дали в случай на истинска и сериозна заплаха разглежданото законодателство позволява на въпросната държава-членка да осигури минимални енергийни доставки и дали не надвишава необходимото за постигането на тази цел.

49. Преди всичко следва да се отбележи, че разглежданата система е система на противопоставяне. Тя произлиза от принципа на зачитане на автономията за вземане на решения от въпросното предприятие, доколкото във всеки отделен случай упражняването на контрол от компетентния министър изисква инициативата на правителствените власти. Не се изисква предварително одобрение. Нещо повече, за да бъде упражнено правомощието за противопоставяне, се налагат строги времеви ограничения на публичните власти.

50. Следователно, системата е ограничена до определени решения, които касаят стратегическите активи на разглежданите дружества, включващи по-конкретно мрежите за енергоснабдяване и специфични управленски решения, свързани с тези активи, които могат да бъдат оспорени.

51. Накрая, в съответствие с членове 3 и 4 на Кралските укази 10 и 16 юни 1994 г., министърът може да се намеси, само когато съществува заплахата за целите на енергийната политика. В допълнение, в своето писмено становище и по време на заседанието белгийското правителство заявява, без да бъде оспорено от Комисията, че всяка подобна намеса трябва да има официално изложени мотиви и подлежи на ефективен контрол от съдилищата.

52. Следователно системата прави възможно да се гарантира, въз основа на обективни критерии, които са обект на съдебен контрол, ефективната наличност на линии и тръбопроводи, които представляват основна инфраструктура за вътрешен пренос на енергийни продукти, а също и други инфраструктури за вътрешен пренос и складиране на газ, включително съоръжения за разтоварване и презграничен пренос. Така, тя позволява на въпросната държава-членка в дадена ситуация да се намесва с цел гарантиране спазването на възложените на SNTC и Distrigaz задължения за обществени услуги, като в същото време съблюдава изискванията за правна сигурност.,

53. Комисията не показва, че за постигането на преследваната цел могат да бъдат предприети по-малко ограничаващи мерки. Няма гаранции, че планирането с цел насърчаване на предприятията в областта на природния газ да сключват дългосрочни договори за доставка и да диверсифицират своите източници на доставка или лицензионната система, сами по себе си са способни да позволят бърза реакция във всяка отделна ситуация. Освен това, въвеждането на правила, които точно определят стандартите, изисквани от предприятията в разглеждания сектор, както предлага Комисията, изглежда дори още по-рестриктивна мярка от правото на противопоставяне, ограничено до специфични ситуации.

54. Относно аргументите на Комисията, свързани с Директивата за природния газ, достатъчно е да се отбележи, че срокът за нейното транспониране е изтекъл на 10 август 2000 г. Следователно, правната рамка на Общността, която според Комисията трябва да бъде установена от упоменатата директива по отношение на упражняването от страна на държавите-членки на техните правомощия във връзка с възложените на предприятията в разглеждания сектор задължения за обществени услуги, не може по никакъв начин да се отрази на настоящия иск, тъй като мотивираните становища са от 18 декември 1998 г., а исковата молба е подадена на 22 декември 1999 г.

55. Следователно, разглежданото законодателство е оправдано от целта да се гарантират енергийни доставки в случай на криза.

56. В тези обстоятелства, няма нужда да се разглежда допълнителния довод на белгийското правителство относно съществуването на принцип, извлечен от член 90, параграф 2 от Договора.

57. От изложените по-горе съображения следва, че искът на Комисията трябва да бъде отхвърлен, доколкото той засяга член 73б от Договора.

По член 52 от Договора

58. Комисията също иска установяване на неспазване на задължение по член 52 от Договора, а именно на правилата на Договора относно свободата на установяване, доколкото тя се отнася за предприятията.

59. Следва да се отбележи, че член 56 от Договора, както и член 73г, предвижда обществената сигурност като основание. Така, дори и да се приеме, че правомощието на държава-членка да се противопоставя на всякакво прехвърляне, използване като обезпечение или промяна в предназначението на определени активи на съществуващо предприятие или да се противопоставя на определени управленски решения, може да представлява ограничение на свободата на установяване, то това ограничение се обосновава от причини, посочени в точки 43 – 55 от настоящото решение.

60. Следователно, доколкото искането на Комисията засяга член 52 от Договора, то също трябва да бъде отхвърлено

По съдебните разноски

61. По смисъла на член 69, параграф 2 от Процедурния правилник, загубилата делото страна се осъжда да заплати съдебните разноски, ако е направено такова искане. След като Кралство Белгия е направило искане за заплащане на съдебните разноски, а Комисията е загубила, последната трябва да бъде осъдена да заплати съдебните разноски. По смисъла на член 69, параграф 4 от същия правилник, встъпилото в делото Обединено кралство трябва да понесе направените от него съдебни разноски.

По изложените съображения Съдът реши:

1. Отхвърля иска.

2. Осъжда Комисията на Европейските общности да плати съдебните разноски.

3. Обединено кралство Великобритания и Северна Ирландия понася направените от него съдебни разноски.

Подписи

Произнесено в открито съдебно заседание в Люксембург на 4 юни 2002 година.

Подписи